

Lahari

Communique

NEWS LETTER FOR PRIVATE CIRCULATION AMONG THE LEGAL FRATERNITY

Volume 15

June 2003

Part 3

Court Fee abolished

State Government by its notification No. LS/R/519/03(P) dated 31st May 2003 issued under the authority of the Under Secretary to the Government, Law Department has notified that in exercise of the powers conferred under sub-section(1) of Sec. 70 of the Karnataka Court Fee and Suits Valuation Act, 1958 remits in the whole of the State of Karnataka the fee payable under the Act upto and inclusive of Rs. 10 (Rupees ten only) pertaining to schedule I & II to the said Act from the date of publication of the notification. This decision has been taken by the Government in public interest. The notification is published in extra ordinary gazette dated 31.5.2003. The Registrar General of the High Court of Karnataka has ordered for circulation of this notification amongst all the courts in the State on 4.6.2003.

Law - Info Released

On 24.6.2003 Mr. Justice R. V. Raveendran, Judge, High Court of Karnataka, released a lawyer's directory "Law-Info 2003" published by the Lahari Advocates Forum at the High Court premises. among other things the directory contains the names and addresses of lawyers in Bangalore, their residential/chamber addresses, telephone numbers, e-mail ID, Fax, blood group etc. The general information section of the directory has lots of data useful to the legal fraternity. Mr. Justice R. V. Raveendran, has written the foreword. The book is priced Rs. 70/-

Honest criticism of judiciary welcome

A two-day national jurists' conference and dialogue on "justice, peace and prosperity" was held in Mysore on 14th and 15th June. It was organised by jurists wing of Rajyoga Education and Research Foundation and Prajapita Brahma Kumaris Ishwariya Vishwa Vidyalaya. Mr. Justice Shivraj Patil, Judge, Supreme Court of India, inaugurated the conference.

Justice Shivraj Patil said there is a need for honest criticism of certain loopholes existent in the judiciary "People have an impression that the whole judiciary is bad. But that is not the case". Only those who are thoroughly acquainted with judiciary and those who understand the pros and cons of the issue can criticise, he said. Various quarters are criticising judiciary by glorifying the minor loopholes. Hence loopholes should be thoroughly studied. There is wide difference between honest criticism and scandalous abuse, many are resorting to the latter one. He also advocated a justice - oriented judicial system for India, in place of the prevalent argument oriented system. He said the Judges should give prominence to safeguard justice and not the criticism of others.

The Religion which has to be like flowers adding beauty to life has now become deadly weapons. In recent days actual essence of religion is lost. Today religion is all about rituals and rites.

Minister for Law and Parliamentary Affairs, D B Chandre Gowda said that though the Constitution advocates equality, inequality is still prevalent in the country due to problems like poverty. He said there is a need to analyse the existent of laws. "Judiciary's image has already been tainted due to various reasons", he noted, There are about 3.5 crores cases pending in all the courts of the country.

Mr. Justice N. K. Jain, Chief Justice, High Court of Karnataka,

Justice Shivraj Patil

Mr. B. K. Ramesh N. Shah, Chairperson jurists' wing, Mount Abu, Mr. Uded Basavaraj, Chairman, KSBC, Mr. S. J. Lakshme Gowda, President, Mysore Bar Association and others were present at the inaugural function. Legal experts from ten states were participated in the conference.

Inaugurated

On 28.6.2003 Mr. S. M. Krishna, Chief Minister of Karnataka, inaugurated the new building of the Advocates Association in the City Civil Court premises. Mr. Justice N. K. Jain, Chief Justice, High Court of Karnataka was the chief guest in the function. Mr. Justice M. F. Saldanha, Mr. Justice P. Viswanatha Shetty, Mr. Justice K. L. Manjunath, Mr. A. N. Jayaram, Advocate General, Government of Karnataka, Mr. Udeda Basavaraj, Chairman, KSBC, Mr. D. B. Chandregowda, Minister for Law and Parliamentary Affairs, Government of Karnataka, Mr. Dharam Singh, Minister for Public Works Department, Government of Karnataka, Mr. M. C. Nanaiah, former Minister for Law, Mr. R. N. Narasimha Murthy, Chairman, Building Construction Committee, Mr. K. N. Putte Gowda, Secretary, Building Construction Committee, Mr. N. S. Satyanarayana Gupta, President, Bangalore Advocate Co-operative Society Ltd. were present at the function. Mr. K. N. Subba Reddy, President AAB, presided. Mr. N. Jaiprakash Rao, Vice President, Bangalore Advocates Co-operative Society compered the programme.

LSA Meet

A two day conference of Executive Chairman and Member Secretaries of southern state legal service authorities was held in Bangalore during last week of June. Deliberating at the Valedictory function Mr. Justice R. V. Raveendran stressed the need for legal literacy among the masses. He said that the Karnataka State Legal Services Authority (KSLSA) has proposed to involve law colleges and students in public utility services, including spreading legal literacy among the masses and providing free legal aid. It also proposed to the government to start legal literacy at schools and college levels to create legal awareness among the students. Kerala had already included law in the high school curriculum.

The recommendation made by the Authority to the government includes setting up of Lok Adalats for speedy disposal of cases, providing infrastructure to existing and upcoming courts and setting up of Lok Adalats in every district and taluk. Mr. Justice Raveendran called upon the State Members of Parliament to take up this issue and arrange for its implementation, including the release of the required amount for the purpose.

Supreme Court Judge Mr. Justice Shivraj V. Patil said, "It takes a few decades to settle all cases registered. Setting up of Lok Adalats is complementary or supplementary to the court, but not derogatory, so there is no need for the advocate fraternity to be at unrest". Minister for Law and Parliamentary Affairs D.B. Chandre Gowda assured the authority that the State Government would provide the necessary infrastructure to set up permanent Lok Adalats. He said the Government with the help of the Chief Justice of Karnataka will consider the recommendations made by the Authority and

see page 3

A free press is not a privilege but necessity in a great society

Walter Lippmann

Publish the report

It is almost a month since the Judges Committee headed by Mr. Justice G. C. Bharuka, submitted its report to the Chief Justice of the High Court of Karnataka, who had appointed this committee to look into the feasibility of establishing a high court bench in northern Karnataka. In the usual course the report should have been published by now so as to enable all the concerned to know about the outcome of this legitimate demand. However, the much awaited report is yet to see the light of the day.

This subject has been agitating the minds of people from north Karnataka for a long time. It is no longer remained in the confines of the legal fraternity but assumed an explosive political significance. It is pertinent to mention here that Dr. Nanjundappa's commission set up by Government of Karnataka to look into to complaints of the backwardness of northern Karnataka had amongst other things recommended the setting up of a bench of the Karnataka High Court in the region so as to reduce the disparity in the state of development of that region viz-a-viz the southern region. It is high

T. N. Govt. Lambasted

Chief Justice of Madras High Court Mr. Justice B. Subhashan Reddy took Tamilnadu Govt. to task for not allocating adequate funds for the judiciary on grounds of cash crunch and threatened to recommend to appropriate constitutional authority to declare a financial emergency in the State. On March 6, 2003 Justice Reddy gave vent to his feelings in open court when a letter from the Registrar General of the High Court (Dt. April 3, 2002) which has been taken as a writ petition following refusal of the State Govt. to sanction more parts and funds. Justice Reddy said "the Govt. thinks the purse belongs exclusively to it. Hence the difficulty. This attitude has to change. We are tired of all these. We will say the Govt. is not financially sound and address constitutional functionaries to invoke financial emergency in the State". "You are not giving us any charity by sanctioning funds for courts. You are only fulfilling your constitutional obligations". Justice Reddy remarked.

time that before the people of northern region steadfastly demand the bifurcation of the State the Government would show its eagerness to bring parity in the developmental status of both the regions. It is in this regard the State High Court has a responsibility to help the State Government to make a decision in recommending to the Union Government to establish a bench of the High Court in the northern region.

In the normal course the people have a right to know the outcome of the demand for a high court bench in the northern region. The right to information cannot be denied as well as delayed. There has to be transparency in the actions taken by the High Court in this regard and people cannot be kept in dark for long. Though the publication of the report in itself is not end of the matter but certainly it will go a longway in soothing the agitated feelings of the people of the region. As such the high court should wake up to the requirements of the situation and publish the report without further delay.

Pak Judge asked to leave

UN International Criminal Tribunal of Rwanda (ICTR) asked its nominated judge from Pakistan to go back "as he was not acceptable". Justice Mansoor Ahmed, who arrived to the UN during the last week of May, was told that he was not "acceptable and should go back". Justice Mansoor was accused of unethical practices and had no experience of sitting and hearing on trial in a superior court, pressure grew up on ICIR not to allow him.

The Pakistan President Pervez Musharraf had rewarded Justice Ahmed of Lahore High Court with the ICTR nomination. for his important role in facilitating the illegal military rule and his Legal Framework Order (LFO) though he did not qualify or deserve the appointment.

**Read
Communiqué**

An Umpire not empire

Justice (Rtd) H.G. Balakrishna

From last issue

CRITICAL ROLE

During the present predicament of institutional decadence for which there is ample testimony, the really critical role of an independent judiciary is to be alive to the tide of events and to display resurgence in insisting upon the principal issues and to compel focus on the value needs since the judiciary is the anointed mediator of public social values. Whether the law is constitutional or statutory, the ultimate aim is the realization of socially derived objectives, which the sociology of law admits.

The judiciary is not only the sole interpreter of the Constitution but also its guardian. The foresight and vision that the flower of freedom can thrive only in a virtuous garden should not elude us. The exercise of judicial power in activist litigation cannot be construed as an encroachment on the executive. No territorial skirmish is involved. All the three branches of government are complementary to one another and the supremacy of Constitution is unquestionable. The power of judicial review of both executive and legislative action emanates from the Constitution and cannot be called into question. The frontier of judicial review in the course of judicial activism is flexible depending on the facts, circumstances and issues involved in each case. There can be no rigidity in the area of its operation since the judges rely on their own informed and guided discretion and also exercise judicial restraint while dealing with each case. Judicial independence is manifested in the power of the judiciary to fashion reliefs according to the fair requirements of each case and in the power of the judiciary to devise any procedure for the enforcement of its directions.

Judicial independence assumes great importance today especially since the country is passing through a crucial period of fundamental, legal, social and political change besides economic change. The courts have to labour in unfamiliar and rugged terrain covering a vast area of welfare administration, education and employment policies, pollution control, eradication of corruption and poverty. At the same time, the courts have to grapple with the

unconventional tasks of establishment of standards for administrators and even the displacement of administrative authorities by judicial personnel. The full range of enlarged judicial functions and their implications are yet to be assessed and comprehended. Judicial independence carries with it onerous responsibilities.

Court ordered change is characteristic of the functional role of a vibrant and independent judiciary. It is a judicial exercise to re-establish societal equilibrium in the wake of the onslaught of deflecting forces, which tend to undermine enduring values.

The judiciary is an institution, which is protected by the law, and it protects society by the law. In some quarters, there is an expectation that judges would refrain from activist trends and temporary fads surrounding them and diligently preserve the values of the centuries while their fellow citizens work out their destiny in freedom.

Ours is a pluralistic and heterogeneous society with multi-ideological aspirations aiming at dispensation of equal justice under law with provision for equal opportunity to all. Since our society is beset with competing demands of various groups and unassimilated cultural differences, every one seems to assume the role of an activist and a champion of common cause. In a free society like ours, controversies are endemic and taking sides seems to be a national pastime with due respect to the bonafide activists. However, somewhere is needed atleast one settled and stable institution capable of resisting the seemingly sudden burst of frenzied passion from which even free societies are not immune.

But the question is what prompts the champions of common cause and social activism to invoke judicial activism? Is it the failure of the State or a department of the Government in the enforcement of law on account of collateral considerations? Is it the administrative lapse in prompt decision making? It is the failure to open its eyes to glaring, widespread corruption of shocking magnitude, utter neglect of public interest and illegitimate protection

see page 3

News Panorama

□ During April 2003 G. Manohar Naidu, owner of Lahari Recording Company from Bangalore, was booked by the City Police on the ground that headlights of his new Ford Ikon car bearing registration No. KA05MC99 was not partially painted in black colour and asked him to pay a fine of Rs. 100/-. Mr. Naidu tried to convince the Police by saying that this rule is not applicable to new cars like his but can be applicable only to old fiat, Ambassador and Matadors which had blinding headlights. The Police filed a case against Mr. Naidu who in turn filed complaints with the Police Commissioner and the Home Ministry. By engaging a lawyer Mr. Naidu fought the police case which costed him Rs. 14,000/- Ultimately Mr. Naidu was acquitted after the court upheld his contention.

□ According to the publication *Real but Bizzare Laws*, by Richard De'ath, Traffic offences have quite different consequences for husbands and Wives in the American City of Omaha in Nebraska. To curb bad driving of men, the relevant statute prescribes that for every summons the errant husband gets, he would, in addition to paying a fine, be required to buy his wife a new set of clothes. And the cost of these clothes is to be exactly the same as the fine imposed on him.

□ In a significant judgment delivered during June 2003 the Penang High Court (Malaysia) directed the Malaysian Company Chin Well Fasteners to pay all wages, the amount paid to Malaysian Employment Agent to and fro air-fares and costs of the litigation to 52 Indian workers employed by the company. Justice Kamalanathan Ratnam directed the employer company to pay all the arrears computed within a weeks time. Gopis Constructions, a Malaysian employment company hired a Chennai based travel firm to get workers from India for being employed by Chin Well Fasteners. Travel firm collected US \$ 1,000 from each of the worker as their fee apart from actual air-fare for the purpose of providing workers to the Malaysian company. After being employed the employer was paying the workers salary of Rs. 4,600/- a month as against Rs. 10,000 along with standard perks paid to the Malaysian worker doing the same job.

□ By a majority judgment (6:3) dtd 26.16.03 the US Supreme Court has declared that the law prohibiting gay sex (homosexuality) is unconstitutional as it violates personal freedom.

LSA Meet

From Page 1

implement it at the earliest. He said that a part of the MP's annual funds could be utilised for the purpose.

Mr. Justice S. Rajendra Babu, Judge, Supreme Court of India and Chairman, National Judicial Academy inaugurated the two day conference. He said the successful functioning of Lok Adalats could be replicated in family courts to resolve family disputes at the earliest. Services of Senior Advocates and retired judges could be enlisted to ensure easy and quick disposal of cases. It is a good move to set up Lok Adalats in every State. Karnataka High Court Chief Justice Mr. N. K. Jain said 4, 073 Lok Adalats functioning in the State had resolved several cases relating to road accidents and land acquisition in March. A compensation amount of Rs. one crore had been disbursed.

Foreign Tour

Ms. Manasa and Mr. Vishwanath, Advocates holidayed in USA during April/May 2003. In their 7 week stay they visited Boston, Florida, New York, Las Vegas, Grand Canyon, Chicago, Cincinnati and Seattle. They also visited the U. S. Supreme Court in Washington D. C. Their two children, Siddharth and Dhriti, accompanied them.

Indian pleads innocent

During the last week of May, Mr. Biswanath Halder, 62, a native of Kolkata, has pleaded innocent to 338 charges from a university shooting that left one dead in Cleveland. Halder was arraigned during a video conference from the Cuyahoga county jail. Common pleas judge Christopher Boyko ordered him to remain in custody without bond. The indictment accuses Halder of terrorism "with purpose to intimidate or coerce a civilian population".

One person was killed and two were injured in the shootings on May 9 at the Peter B Lewis building at case Western Reserve University. Halder was also charged with the attempted murder of police officers and civilians, kidnapping, aggravated burglary and illegal weapons possession. Prosecutors say they will seek the death penalty if he is convicted.

An Umpire not empire

From Page 2

extended by the party in power to the fellow travelers? The questions are many and the causes are also many. The cause may also be the refusal or inability of the executive brache of the Government to come to grips and to resolve serious problems and maladies of the society which are agitating the minds of the people. When the pressure builds and those responsible under the constitution or the ordinary law of the land refuse to act or remain passive or callous, the people are compelled to turn to the judiciary as the only institution available for redressal. It is too much to expect the courts to shut their eyes or indifferently watch the rights involved going unenforced or mutilated. Considering the fact that in most cases judicial activism is justified, judicial intervention is a far lesser evil or no evil at all than abstinence or non-intervention. The line between restraint and retreat is not always clear.

When there are no clearly defined and enforced set of legal parameters controlling the delegation of legislative powers to the regulators, administrative agency cases will continue to pour in to be decided by the courts. Judicial abstention however desirable for certain quarters, may be difficult to distinguish from judicial abdication in a given case. However, it is necessary to keep the judicial role judicial and to keep it from becoming political or personal - personal means personal judicial activism. It is imperative for independent judges to realise that care should be taken to ensure that judicial free wheeling does not result in the government of judges. Judiciary is an umpire and not an empire.

It is feasible to have continuous trials. Once the case is commenced it must continue until the trial is concluded. We have mostly discontinuous trials with one aspect of the case tried at one point and another aspect months later. If the object to be achieved is speedy disposal, the judge has to control the speed of the docket and maintain continuity of trials by efficient and skilful case management. In order to cut down the number of time-consuming trials, a reformatory approach or strategy is necessary. It is suggested that alternate methods be employed to settle disputes

such as, settlement conferences, mandatory mediation, plea bargaining and arbitration. Modern technology of computerisation is also helpful in stream lining judicial administration.

Coming back to judicial independence, it may fairly be said that judicial activism is neither unconventional nor non-traditional. It is a power, which is inherent in Article 32 and Article 226 of the Constitution, falling within the epistolary jurisdiction of the Court.

When scandals and frauds of unprecedented magnitude are taking place in the country in which the executive, the bureaucracy, law-makers and politicians are the accused, a special responsibility is thrust on the judiciary to vindicate and protect public interest. It is indeed a challenging task to an independent judiciary.

APPREHENSIONS

In some quarters, an apprehension is expressed that judicial independence and activism of the judges, depending on individual whims and perceptions of the judges, is to be feared most since it is anathema to representative democracy. According to critics, such an activism would encompass ideological activism in which result-oriented judges venture to create new law suiting their personal predilections and engage in policy-making and social engineering with the object of achieving personally perceived societal benefits. It is alleged that such judges resort to operational activism in which judges take over the personally administer the day to day detailed operation of any institution which falls short of the individual judge's personal expectations.

In this context I am tempted to quote Benjamin Cardozo.

"The judge even when he is free is still not wholly free. He is not a knight errant roaming at will in pursuit of his own ideal of beauty or goodness. He is to draw his inspiration from consecrated principles. He is not to yield to spasmodic sentiments and unregulated benevolence. He is to exercise his discretion informed by tradition, methodized by analogy, disciplined by system and subordinated to the primordial necessity of order in the social life".

to be continued

Ms. Namrata Kolar, a student of LL.M in London won the finals of the European Law Student's Association International Moot Court Competition on WTO - Law 2003 held at Geneva (Switzerland) between 23.4.2003 and 27.4.2003. She was adjudged as the second best International Lawyer. Before joining the LL.M Course Ms. Namrata was a practising Advocate before the High Court of Karnataka.

Her parents Smt. Keertida Kolar and Mr. Jayavittal Rao Kolar are excited about their daughter's latest achievement. Lahari Advocates Forum wishes many more laurels to the budding Advocate cum Student.

Success Follows honesty

Manvi Advocates' Association conferred an award on Mr. Justice Shivaraj V. Patil on 24th June. Giving examples from his life and stressing on the need for human values throughout his speech, Patil said a person is not born great, he has to achieve this. Hardwork, humility, honesty and servicemindedness are the essentials of a successful man, he said. There is no substitute for hard work, the seniors should guide the juniors and they in turn should help the seniors, he added. The three things the country needs to get rid of are problems relating to caste, crime and bribe, Justice Patil said.

Legal Precedents

AIR 2003 S.C. 1138 (From Punjab and Haryana)

S.M.S. Sandhu V/s Chandigarh Administration and others.

Capital of Punjab (Development and Regulation) Act 27 of 1952 Ss. 3, 22 Chandigarh Lease hold of sites and Building Rules (1973) R. 12(3) - Allotment of sites - Delay in payment of instalment interest, rate increased subsequent to transaction in question, applicability - Appellant allotted enjoying site for a decade by paying only 1/4th of price has constructed building complex and was earning rental income - Levy of interest at amended rate of 24% on delayed payments from date of amendment - Not interfered with however, time granted to appellant to make payment of balance of interest amount.

AIR SC 2003 (1017) (From AIR 2002 Bombay 133)

Usufructuary Mortgage - Limitation for filing application for passing final decree in redemption - suit runs from date amount is deposited by mortgagor.

V. N. Khare C.J.I.S.B. Sinha & A. R. Lakshmanan JJ

Achal Das Durgaji Oswal (Dead) through L.R.S., Appellant V/s Ramvilas Gangabai Heds (Dead) through L.R.S. and others Respondents. CPC O34 Rr 8, 7 Limitation Act (36 of 1963), Art. 137, Transfer of Property Act 1882 S-6 - Usufructuary mortgage - Redemption suit-filing of application for preparation of final decree-limitation-Usufructuary mortgagor and not mortgagee has right to apply for final decree-As mortgagee is entitled to possess property in question till final decree of redemption is passed failure of mortgagor to deposit mortgaged amount within time stipulated in preliminary decree-extension of time cannot be sought under O34R7 - Mortgagor, however, making deposit with necessary permission - Not debarred from right to redeem property - No limitation for drawing up final decree begins to run until deposit is made - Application seeking preparation of final decree filed by the usufructuary mortgagor within period of 3 years from date of deposit - Not time barred observations of court in (1996) II SCC 83 regarding limitation relating to application for passing final decree, over ruled.

Contributed by Mr. A.D. Ramananda, Advocate

Weddings

We are glad to report that :

□ On 9.6.2003 Mr. E.S. Indires, Advocate, married Ms. N. Ashwini at Bangalore.

□ On 27.6.2003 Mr. P. Mahesh, Advocate, married Ms. R. P. Nethra at Bangalore.

Lahari Foundation

During the month of June 2003 Lahari Foundation extended financial assistance of Rs. 3,000/- to Mr. Shankarachar, Advocate, Magistrates Court Unit, Bangalore.

Tribute to Kalpana Chawla

Justice (Rtd) S. Mohan
President, World Congress of Poets

Heroic heart ! The sweetest
Flower of all the Field !

How shall we pay our homage ?
Decorating you with a bravery shield ?

Nay, the mournful millions round your pyre,
kindle their souls with consecrated fire;
caught from the courageous torch fallen from your hand !

To continue where you left
and reach still greater heights !
on the earth and altering
skies by more flights

To catch the stars, to hear high tone
of their mystical speech;
To glean a far glimpse of the infinite skies

Since in your glorious journey
all life is unfolded or unfurled;
Through luminous hours radiant rays of
Knowledge shall re-blossom;

Petals of splendour and wisdom
to worship the universe

Kalpana Chawla, outsoaring death,
remains a rose robed in
dazzling immortality'

Transcendent Flight - from height to
heavenlier height !
Lost in the celestial rapture of cosmic soul !

Tit bits

On Friday the 13th June 2003 Mr. Justice VN Khare, Chief Justice of India, inaugurated the new High Court building of Himachal Pradesh at Shimla.

Retired

On 13.6.2003 Mr. Justice G. C. Bharuka, retired, as a Judge of the High Court of Karnataka.

World Court

The International Criminal Court in the Hague, Netherlands had received 75 allegations of war atrocities since it opened last July, and one of them may become the first case to be investigated by the world's first permanent war crimes tribunal.

Obituary

We regret to report that

□ On 31.5.03 S.A. Deshpande, Advocate, Former Judge, Bangalore City Civil Court, passed away.

□ On 14.6.03 H. Chandrashekhar, Advocate, passed away at Bangalore. He is also a former Inspector General of Police in Karnataka.

Miscellany

□ On 5.6.2003 Mr. K. H. Ramu, Advocate, opened his new law chamber at No. 18, I Floor, 4th Main (Sri Chidgagananda Maharshi Ashram Building) Sampangirama Nagar, Bangalore - 27.

□ On 7.6.03 Mr. A. K. Mohanakrishna, Advocate, was conferred with Seva Shreshtha Award by Sardar Vallabh Bhai Patel Smaraka Sevakendra (Karnataka) for his outstanding service.

□ Ms. B.J.G. Satyashree, Advocate, secured second prize in fancy dress competition conducted by "Snehasethu", a socio-cultural Forum, on 22.6.2003. She also secured first prize in Aashukavana, First Prize in Fancy dress, first prize in Saree Show, Second Prize in flower arrangement and Second Prize in Colour Rangoli competitions conducted by Ajantha Kalakendra Arts and Crafts School on 22.6.2003.

*Laws not enforced cease
to be laws, and rights not
defended may wither away*

Thomas Moriarty

ಬಂಗಾರ

ಗಂಡನ ಕಳಕೊಂಡಳತಾಳಸೀತಾ
ಬಂಗಾರ ಚಿಗರಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ
ಹೆಂಡ್ನ ಕಳಕೊಂಡಳತಾನರಾಮ
ಬಂಗಾರ ಚಿಗರಿಯ ತರಹೋಗಿ ||೧||
ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡುದಕ ಬಂಗಾರ ಬೇಕಂತ
ಹೇಳಿದನ್ಯಾವನೋ ಘನಹುಂಬ
ಬಂಗಾರನ್ನೋದು ಸಿಂಗಾರಲ್ಲರಿ
ಹಳದಿಯ ಮಟ್ಟೆ ಮೈತುಂಬ ||೨||
ಹೆಣ್ಣಾದ್ದಾಗಿದನ ಹುಗೀತಾರ ಕೇಳಿ
ಸತ್ತಸೊತ್ತಿಗೆ ಇದೇ ಗತಿ
ಜಗದಾಗ್ಯಾರಿಗೂ ಉಪಯೋಗಿಲ್ಲದೆ
ಕೋಳಿತ್ಯೇ ಇದು ಹೆಣದ ಗತೀ ||೩||
ಬಂಗಾರಿಲ್ಲದೇ ಜಗಕತಿಸುಂದರಿ
ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಳು ಶಕುಂತಲಾ
ಬಂಗಾರಿಲ್ಲದ ಸಿಂಗಾರ ಬೇಕಂದ್ರ
ನೋಡ ಬರಿ, ಕುಣಿಯುವ ನವೀನ ||೪||
ಸದ್ಗುಣದಂಥ ಬಂಗಾರಿಲ್ಲರಿ
ಜಗದಾಗ ಬೇರಾವುದು ಮತ್ತೆ
ಸದ್ಗುಣ ಹೊಂದಿದ ಸುಜನರಿಗೆಲ್ಲ
ಸಾರಿ ಹೇಳತೀನಿ ಈ ಹೊತ್ತ ||೫||

ಪಿ. ಎ. ಕತ್ತೂರ

ವಕೀಲರ ಭವನದ ವೀಕ್ಷಣೆ

ದಿನಾಂಕ ೫.೨.೨೦೦೩ರಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ
೨ ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ
ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ್
ಭಾನ್‌ರವರು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಉಚ್ಚ
ನ್ಯಾಯಾಲಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಶ್ರೀ ಪಿ. ವಿಶ್ವನಾಥ
ಶೆಟ್ಟರವರು ನಗರದಲ್ಲಿ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ
ವಕೀಲರ ಭವನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿ, ವೀಕ್ಷಿಸಿದ ಈ
ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಕೀಲರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ
ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಸ|| ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಶ್ರೀ ಭಾನ್‌ರವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ
ಈ ಭವನ ಸರ್ವರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಈಡೇರಿದೆ,
ಸರ್ವರ ಕನಸನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ
ಕೊನೆಯಲ್ಲ ಈ ಸುಂದರ ಭವನ ನಿರ್ಮಿಸಿದಷ್ಟೇ ರೀತಿ
ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಹಣ ಇದರ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು
ಉಸ್ತುವಾರಿ ತಗಲುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು
ವಕೀಲ ಮಿತ್ರರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಇದರ
ಶುಚಿತ್ವಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು, ಇದರ ನಿರ್ವಾಹಣ
ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಗಿದ್ದೆವು. ಈಗಲೂ
ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗಿದ್ದೇವೆ. ಮುಂದೆಯೂ ಇರುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾ
ಅವರು ಈ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದ ಮಧುರ ಸವಿ
ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡರು. ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ
ಮತ್ತು ವಕೀಲರ ಮಧುರ ಭಾಂಡವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು
ಪ್ರಚಲಿತ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ
ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ವಕೀಲರ ವೃತ್ತಿವಿಚಾರವಾಗಿ
ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಹೈ|| ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಶ್ರೀ ಶೆಟ್ಟರವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ
ಶ್ರೀ ಭಾನ್‌ರವರ ವಿಚಾರ ಮಂಡನೆಯನ್ನು
ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ, ಈ ಭವನದ ನಿರ್ಮಾಣದ ವಿಚಾರ ದಲ್ಲಿ
ತಮ್ಮ ತೀರ್ಪು ಸಾಂದರ್ಭಿಕ, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ
ಕರ್ತವ್ಯ ತಾನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರು.

ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ವಕೀಲರ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ
ಶ್ರೀ ಸುಬ್ಬರೇಡ್ಡರವರು ಸ್ವಾಗತ ಕೋರಿದರು.
ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಮರಿಯಪ್ಪ
ವಂದನಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಸಂಘದ ಇತರ
ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು.

ವರದಿ : ಗೋಪಾಲ್ ಎಸ್.

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ರಂಗದ ತ್ರಿ-ವಿಕ್ರಮ ಕೆ. ಪಿ. ರಾವ್

"I am a lawyer, Son of a Lawyer and father of a Lawyer" ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದಲೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ, ತಮ್ಮ ಕಕ್ಷಿದಾರರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಹಿತದೃಷ್ಟಿ ಹೊಂದಿ 'ಸಂತ'ನಂತೆ ಅರ್ಹನಿಶಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಲಾಯರಿಗೆ ಕೆ. ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಯರಿಗೆ ಈಗ ಮುಕ್ಯಾಲೇಜು ಅರ್ಥಾತ್ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು 'ವಸಂತ'ಗಳು. ಆದರೂ ಕಾಲೇಜಿನವರನ್ನು ಅಂದರೆ ೨೫ ವರ್ಷದ ಯುವಕರನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಮತ್ತು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ತ್ರಿ-ವಿಕ್ರಮ ಯಾಕೆಂದರೆ, ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ರಾಯರು ಸರ್ಕಾರಿ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ನಂತರ 'ರಾವ್ಸ್ ಪ್ರೆಸ್ ಫೀಚರ್ಸ್' ಅನ್ನುವ ಸುದ್ದಿಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿಯಾಗಿ ಮಿಂಚಿದರು. ಹಾಗೇ ಯಶಸ್ವಿ ವಕೀಲರಾಗಿ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಜೀವನದ ಸುರ್ವರ್ಣ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಅಡಿ ಇಟ್ಟು ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಗೀಳನ್ನೂ, ಕಾನೂನು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು, ಕಾನೂನು-ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಕುರಿತ

ಯಕ್ಷ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾನೂನು ಪ್ರಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ರಾಯರು ವಕೀಲರಾಗುವ ಮೂಲಕ ಒಂದೇ ಕಲ್ಪಿನಿಂದ ಮೂರು ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಚತುರತೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕನ್ನಡದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ' ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಸತತ ಮೂವತ್ತಾಲ್ಪ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಒಂದು ವಾರವೂ ತಪ್ಪದೆ ಬರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿರುವ 'ನೀವು ಕಾನೂನು' ಅಂಕಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ರವಾನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದು ಸಾವಿರದ ಎಂಟುನೂರು! ಸುಮಾರು ಏಳು ಸಾವಿರದ ಐದುನೂರು ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳು! ಬಹುಷಃ ಇದನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟುವ ಕಾಲಂ ಬರಹದ ದಾಖಲೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇರಲಿ, 'ಗಿನ್ನಿಸ್' ಪುಸ್ತಕ ದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಇರಬಹುದೆ? ಎಂಬ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ, "ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವು, ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಗೋಜಿಗೂ ನಾನು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಜನಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನನಗದೇ ಸಂತೋಷ, ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ಎಲ್ಲಾ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ರಾಯರ ಸರಳವಾದ ಉತ್ತರ ಅವರ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಕನ್ನಡಿಯೂ ಹೌದು. ಲಹರಿಯ ಸಂಪಾದಕ್ಯಾಗಿ ರಾಯರನ್ನು ನೋಡಲು ಜಯನಗರದ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ, ಪುಸ್ತಕಗಳ, ರಿಪೋರ್ಟ್‌ಗಳ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಅಸಂಖ್ಯ ಕಡತಗಳ ರಾಶಿಯ ನಡುವಿನಿಂದಲೇ ಎದ್ದು ಬಂದು ರಾಯರು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು.

ಸೂ. ರಾ. : ನಿಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳುತ್ತೀರಾ ?
ಕೆ.ಪಿ. ರಾವ್ : ನನ್ನ ತಂದೆ ವಕೀಲರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದರು. ಚಳವಳಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ. (೧೯೪೨) ಮತ್ತು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ. ಡಿಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡೆ. ಬೆಳಗಿನ ವೇಳೆ ಬಿ.ಎಲ್. ಕೋರ್ಸ್ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಲಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಮೊದಲ ತಂಡದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಬಿ.ಎಲ್. ಪಡೆದ ನಂತರ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಶಿಕ್ಷಕನ ಹುದ್ದೆಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿ ೧೯೫೪ರಲ್ಲಿ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿ ಹಿಡಿದೆ.

ಸೂ. ರಾ. : ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿದವರ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಜತೆ ಕಲಿತವರ ನೆನಪಿದೆಯೇ ?

ರಾವ್ : ಮೀರ್ ಇಕ್ಬಾಲ್ ಹುಸೇನ್, ಪಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಅನಂತ ರಾಮನ್, ಸದಾಶಿವಯ್ಯ, ಗೋಪಾಲ ಸ್ವಾಮಿ, ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಮುಂತಾದವರು ಪಾಠ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳೆಂದರೆ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಎಂ. ಎನ್. ವೆಂಕಟಾಚಲಯ್ಯ, ಪಿ. ಶಿವಶಂಕರ್, ಎಂ. ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಮುಂತಾದವರು.

ಸೂ. ರಾ. : ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯರಾಗಿ ಕಂಡ ವಕೀಲರು ಯಾರು ?

ರಾವ್ : ಬಹಳ ಮಂದಿ ವೆಂಕಟರಂಗಯ್ಯಂಗಾರ್ (ರಿಟ್ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್), ವಿ. ಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ, ಇ. ಎಸ್. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ, ಯತಿರಾಜುಲು ನಾಯ್ಡು, ಸೋಮಶೇಖರ್, ಶಾಮಣ್ಣ, ದೇವದಾಸ್‌ರಂಥ ಅತಿರಥ ಮಹಾರಥರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿರುವ ಜತೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗಿಯಾಗುವ ಮೂಲಕ ವಕೀಲರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಿ, ವಿಸ್ತರಿಸಿ ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸೂ. ರಾ. : ನಿಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಜೀವನದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ 'ವಿಚಾರಣಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಸುತ್ತ' ಗಿರಕಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ. ಏನು ಕಾರಣ?"

ರಾವ್ : ಟ್ರಾಯಲ್ ಕೋಟು ಕಲಾಪಗಳು ಜನಗಳನ್ನು (ಕಕ್ಷಿದಾರರನ್ನು) ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡಿ, ಒಡನಾಡಿ ನ್ಯಾಯದ ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚುವ ಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮ ಬೇಡುವಂತಹವು. ಸ್ವಲ್ಪ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡು 'ಫೈಲ್'ಗಳ ಜೊತೆ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್ ಮಾಡ್ತಾ ಆರಾಮವಾಗಿ ಇದ್ದು ಬಿಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ 'ಲೈಫ್'ಗಳ ಜತೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ 'ಟ್ರಾಯಲ್ ಕೋಟು'ಗಳೇ ನಾನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ.

ಸೂ. ರಾ. : ಐದು ದಶಕಗಳ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ 'ಬಾರ್' ಕುರಿತ ನಿಮ್ಮ ಅನ್ನಿಸಿಕೆ ಏನು ?

ರಾವ್ : "ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ಬಂದರೂ, ತುಂಬ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ವಕೀಲರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟು ಬಂದರೂ ಪರಿಶ್ರಮ ಪಡೆದ ವಿಫಲರಾದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಹಾಗೆ ನೂರು ಮಂದಿ ಬಾರ್‌ಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದರೂ ಕಡೆಗೆ ಉಳಿಯುವವರು ಶೇಕಡೆ 5 ಮಂದಿ ಮಾತ್ರ. ತುಂಬಾ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಗೆ ಬರಲಾಗದು. ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗಗಳಿದ್ದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶವಿತ್ತಂತೆ. ವಕೀಲಿಯ ಶುಲ್ಕವಂತೂ ಕಕ್ಷಿದಾರರು ತಮಗಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ವಕೀಲರ ಗೌನಿನಲ್ಲಿರುವ 'ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರ್ ಪೌಚ್'ಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಧತಿಯ ಸ್ಮೃತಿಯಾಗಿ ಈಗಲೂ 'ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರ್ ಪೌಚ್' ಇದೆ ನೋಡಿ ಗೌನಿನ ಹಿಂಬದಿಗೆ.

ಸೂ. ರಾ. : ವಕೀಲರು ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನುತ್ತೀರಾ ?

ರಾವ್ : ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ವಾಸ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದಿರಬೇಕು. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವೈಯುಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯ ಅವಘಡಗಳಿಗೆ ಇಡೀ ವಕೀಲ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಮುಷ್ಕರಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ 'Energy' ಇಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಾನೂನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರತು ಕಾನೂನನ್ನೇ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇದೂ ನಮಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಬೇರೆ ಸಭೆ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಸೂ. ರಾ. : ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯಾವಾಗಿನಿಂದ ?

ರಾವ್ : ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗಿನಿಂದಲೇ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಓದುವ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಗೀಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ಡೆಕ್ಕನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್, ಬಾಂಬೆ ಕ್ರಾನಿಕಲ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನು ಸಂಬಂಧವಾದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. 'ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ' ಅನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಎಚ್ಚಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದೆ. ಸಂಯುಕ್ತಕರ್ನಾಟಕ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಬೆಂಗಳೂರು ಕಛೇರಿಯನ್ನು ೧೯೫೫ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಜೆ 'ಟೆಲಿಗ್ರಾಫ್ ಬೇರಿಂಗ್' ಮೂಲಕ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ೧೯೫೨ರಿಂದ ೫೮ರವರೆಗೆ ನಾನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ 'ರಾವ್ಸ್ ಪ್ರೆಸ್ ಫೀಚರ್ ಸಂಸ್ಥೆ' ಆಗ ಚುರುಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು. ಈಗಲೂ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಸೂ. ರಾ. : ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಅನುಭವವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವತ್ತ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ನೀವು ಮೊದಲಿಗರು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಣೆ ಕೊಡ್ತೀರಾ ?

೨ನೇ ಪುಟಕ್ಕೆ

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ರಂಗದ ತ್ರಿ-ವಿಕ್ರಮ ಕೆ. ಪಿ. ರಾವ್

ವಕೀಲ ಗೆಳೆಯರ ಯುರೋಪ್ ಪ್ರವಾಸ

೧ನೇ ಪುಟದಿಂದ

ರಾವ್ : ಕರ್ನಾಟಕ ಲಾ ಜರ್ಮಲ್ ಅನ್ನು ೧೯೫೭ ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮೈಸೂರ್ ಲಾ ಜರ್ಮಲ್‌ಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಟಣೆ ತೀವ್ರ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಒಡ್ಡಿದ ಕಾರಣ, ಕೆಲವು ಹಿತಚಿಂತಕರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ವರದಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ರೆವಿನ್ಯೂ, ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆ ಟ್ರಿಬ್ಯೂನಲ್‌ಗಳ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಆಗದರೆ ಬೆಲೆ ೧೦ ರೂ.ಗಳು ಮಾತ್ರ. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಮತ್ತು ಡೆಕ್ಕನ್ ಹರಾಲ್ಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ 'ನಿಮ್ಮ ತೀರ್ಪೇನು? 'You be the Judge' ಕಾಲಂಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಓದುಗರೇ ಉತ್ತರಿಸುವ ಅಂಕಣಗಳನ್ನು ಬಹಳ ವರ್ಷ ನಡೆಸಿದೆ. ೧೯೬೨ರಿಂದ ೧೯೭೨ರವರೆಗೆ ನ್ಯಾಯಸುಧಾ ಮಾಸಿಕವನ್ನು ಹೊರತಂದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್‌ನ 'ಲಾಯರ್ಸ್ ಡೈರಿ' ಮತ್ತು 'ವಕೀಲ ದರ್ಶಿನ್' ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದೀಗ ಕಾನೂನು ಮಿತ್ರ ಮಾಸಿಕವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀ ಟಿ. ಎಸ್. ರಾಮರಾವ್ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮಗಳು ಪ್ರಭಾಮೂರ್ತಿ ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹೊರತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸೂ.ರಾ. : ೩೪ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ "ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭದಲ್ಲಿ ತಾವು ಬರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿರುವ "ನೀವು - ಕಾನೂನು" ಅಂಕಣ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ? ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಏನು?

ರಾವ್ : 'ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದೊಟ್ಟಿಗೇ ಶುರುವಾದ ಈ ಕಾಲಂ ನನಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾದ್ದು ಕಾರಣ ಇದರ ಉಪಯುಕ್ತತೆ. ಅಂಕಣವನ್ನು ಓದಿ ತೃಪ್ತಿ ಪಟ್ಟು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಬರೆಯುವ ಅಸಂಖ್ಯ ಅಭಿಮಾನದ ಪತ್ರಗಳೇ ನನಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ. ಈ ಅಂಕಣದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ, ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳೂ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರುಗಳೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ನನ್ನ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಬಹುಷಃ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಭಾರತದ ಯಾವ ಪತ್ರಿಕೆಯೂ ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಇಂಥಹ ಅಂಕಣವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಸೂ.ರಾ. : ನಿಮ್ಮ ಉತ್ತರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೇ?

ರಾವ್ : "ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಹುಭಾಗ ವೇಳೆಯನ್ನು ಶ್ರಮವನ್ನು ವ್ಯಯಿಸಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ ವಹಿಸಿ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ನನಗೆ ೭೫ ವರ್ಷಗಳು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲೆ ಹಾಕಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹೊರತರುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಸಾಲದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ನನ್ನ ಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

ಸೂ.ರಾ. : ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಎಂದಾದರೂ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಾಗಿತ್ತೆ?

ರಾವ್ : ಒಮ್ಮೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಜಿಲ್ಲೆ ಒಬ್ಬ ಮುನ್ಸೀಫರು ದೇವರ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನ ಸ್ವೀಕರಿಸದ 'ಸಾಕ್ಷಿ'ಯನ್ನು ಎಕ್ಸಾಮಿನ್ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾಗ ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಾನು 'ಮುನ್ಸೀಫರ ಮೌಢ್ಯ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಉತ್ತರಿಸಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ನಿಂದನೆಯ ದೂರು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮೂಲಕ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಪೀಠದ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ, ಹೈಕೋರ್ಟ್ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನ ಸ್ವೀಕರಿಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಮುನ್ಸೀಫರು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡದಿದ್ದು ತಪ್ಪು. ಇದರಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ನಿಂದನೆ ಏನು ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ/ಪತ್ರಿಕೆ ಪರವಾಗಿ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿತು.

ಸೂ.ರಾ. : ಪ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಜ್ಯೂಡಿಷಿಯರಿ ನಡುವೆ ಆಗಾಗ ವಿವಾದಗಳು ಉಂಟಾಗುವ ಬಗ್ಗೆ?

ರಾವ್ : "ಅಸಲು ವಿವಾದವೇ ಬರಬಾರದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಎರಡು ಅಂಗಗಳೂ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು - ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಆದರೂ ವರದಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಬೂತುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿಯೇ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು. ಇದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಸೂ.ರಾ. : ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಯಾವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ.

ರಾವ್ : ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹೆಚ್ಚು. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಶ್ನಿಸದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಸೂ.ರಾ. : ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಕುರಿತಂತೆ ಶಾಲೆ-ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಹೇಗೆ?

ರಾವ್ : "ಖಂಡಿತಾ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಕಾನೂನು ಕುರಿತಂತೆ ಹಲವು ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದಾಗಿನಿಂದಲೇ ನ್ಯಾಯ ಕಾನೂನುಗಳ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಸೂಕ್ತ.

ಸೂ.ರಾ. : ಒಂದು ಕಹಿ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಾ?

ರಾವ್ : ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪ್ರಕರಣ. ಆಕೆಯನ್ನು ಗಂಡ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಆಕೆಯ ಧಾರುಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾರನೆಯ ದಿನ 'ರೆಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟೆಡ್ ಸೆಷನ್' ಫೈಲ್ ಮಾಡಲು ಕೋರ್ಟ್ ಬಳಿ ಬರಲು ಹೇಳಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಬಂದ ನನ್ನ ಕಕ್ಷಿದಾರಳ ಅಕ್ಕ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ರೋಧಿಸಿದಳು. ನನಗೆ ಆ ಘಟನೆ ತುಂಬಾ ನೋವುಂಟು ಮಾಡಿತು.

ಸೂ.ರಾ. : ಒಂದು ತಮಾಷೆ ಪ್ರಸಂಗ?

ರಾವ್ : ಮಾವಳಿಯ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧಯ್ಯನದು. ಕೇವಲ ೫೦ ಪೈಸಿಗೆ ದಾವೆ ಹಾಕುವಂತೆ ಪೀಡಿಸಿದ. ಹಾಕಿದ ಕೋರ್ಟು ಕಚೇರಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳಾಯ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ವಜಾ ಮಾಡಿದ ಲಘು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಎದುರಾಳಿಗೆ ೨೦ ರೂ.ಗಳ ಕಾಸ್ ಕೊಡಲು ಆದೇಶಿಸಿತು.

ಸೂ.ರಾ. : ನಿಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಮುಂದೆ ಎಂದಾದರೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದರೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಿರಾ?

ರಾವ್ : ಆ ಬಗ್ಗೆ ಎಂದೂ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಲು ಆಗಾಗ ಟಿ.ವಿ., ಪತ್ರಿಕೆಯ ಯಾರಾದರೂ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರಕಿದರೆ ಸಂತೋಷ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದುಃಖವಂತೂ ಖಂಡಿತಾ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಮರಳಿ ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯ ಕಾಯಕ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತ ನಮ್ಮ ಖೋಪಿಯ ಕೆ. ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಯರ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ 'ಹ್ಯಾಟ್ಸ್ ಆಫ್' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಲಹರಿಯ ಪರಿವಾರದ ಸಮಸ್ತ ಓದುಗರ ಪರವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸೋಣ.

ಸೂತ್ರಧಾರ ರಾಮಯ್ಯ, ಫೋನ್ : ೭೫೭೨೨೮೭

ಗೆಳೆಯ ಡಿ. ಕೆ. ಮೊಕಾಶಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವಕೀಲ ಗೆಳೆಯ ರಮೇಶ್ ರೊಂದಿಗೆ ತಾನು ಯುರೋಪ್ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿಬಂದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಸಂವಾದ ಓದುಗರಿಗೂ ಆ ಅನುಭವದ ಸವಿಯನ್ನು ಉಣಿಸಬಹುದಲ್ಲ ಎಂದು. "ಅಲೀ... ಎಲ್ಲಾ ಅಮೇರಿಕಾ, ಸಿಂಗಪೂರ್, ಹಾಂಗ್‌ಕಾಂಗ್ ಎಂದೇ ಪ್ರವಾಸ ಹೊರಡುವಾಗ ನೀವು ಮಾತ್ರ ಏಕೆ ಯುರೋಪ್ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡಿ?" ಎಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಮೊಕಾಶಿಯಿಂದ ಬಂದ ಉತ್ತರ: "ನಮ್ಮನ್ನು ೩೦೦ ವರ್ಷ ಆಳಿದ, ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಈಗ ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ಕಾಣಬಹುದು ಎಂಬ ಕುತೂಹಲ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಮಹಾನ್ ತಾಣವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಹಾಗೂ ಕಲಾರಸಿಕರ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ನಗರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಲು ಸಿಗುವ ಅವಕಾಶ. ಹೀಗೆ ಯುರೋಪ್ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವ ಒತ್ತಾಸೆ.

ಡಿ|| "ಮೆರಿಲಿನ್ ಮೆನ್ಸೊ" ಜತೆಯಲ್ಲಿ ವಕೀಲ ಗೆಳೆಯರಾದ ರಮೇಶ್ ಮತ್ತು ಮೊಕಾಶಿ

"ರಾಜ್ ಟ್ರಾವೆಲ್ಸ್" ಪ್ರವಾಸಿ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದ ಈ ೧೯ ದಿನಗಳ ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ಪ್ರವಾಸ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟಿನದಾಗಿತ್ತೆಂದ ಮೊಕಾಶಿ ಇಡೀ ಯುರೋಪ್ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಪರಿಸರ ಕಾಳಜಿ, ಬದುಕಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಿಸ್ತು ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇವರಮನೆಯನ್ನು ನಾವು ಆದ್ಯತೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಗೆ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆ ಯುರೋಪ್ ದೇಶಗಳು (ಇಟಲಿ ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ) ಮಂದಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅದೊಂದು ಮಹಾನ್ ವಿಷಯವೇ ಸರಿ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಸ್ತೆಗಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳ ಅಂಗಳದಂತೆಯೇ ಸ್ವಚ್ಛ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮೊಕಾಶಿ. ಸದ್ದುಗದ್ದಲವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಅಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪ; ಒಮ್ಮೆ ದಾರಿತಪ್ಪಿದ ನಾವು ಸರಿದಾರಿ ತಿಳಿಯಲು ಜನರ ಓಡಾಟದ ಅಭಾವದಿಂದ ಕೆಲವು ಗಂಟೆಗಳನ್ನೇ ಕಳೆಯಬೇಕಾಯಿತು ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಹೇಳುವ ಮೊಕಾಶಿ "ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್" ನಿಜಕ್ಕೂ ಭೂಲೋಕದ ಸ್ವರ್ಗವೇ ಅನ್ನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಇಡೀ ಪ್ರವಾಸದ ತೃಪ್ತಿ ಅದೊಂದು ಸ್ಥಳ ವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲೇ ಆಗಿ ಹೋಗುತ್ತೆ ಮಾನವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇಲೆ ಹೇಗೆ ಜೋಗದ ಗುಂಡಿ ವೀಕ್ಷಣೆ ಮುಖ್ಯವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಭೇಟಿ ಕೂಡ ಅನ್ನುತ್ತಾ ಮೊಕಾಶಿ ಮತ್ತೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣದ ಬಗ್ಗೆ. ಜುಂಗ್‌ಫ್ರೌ (Jung Frau) ಮೌಂಟ್ ಇಟಾಲಿಕ್ಸ್ ಬೆಟ್ಟವು ಅಲ್ಪ್ಸ್ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯ ಸಮೀಪದ್ದು. ಈ ಬೆಟ್ಟದ ೧೧,೦೦೦ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣವಿದ್ದು ಈ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಚಾರುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ರೈಲು ಓಡುವುದು ಒಂದು ಮಹಾನ್ ಅದ್ಭುತ. ಮೈ ನವಿರೇಳಿಸುವ ಆ ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣ ಆ ನಂತರದ ಟ್ರಾಲಿ ಕಾರ್ ಪ್ರಯಾಣ! ಓಹ್! ಎಂದು ಮೌನವಾದ ಮೊಕಾಶಿ ಹತ್ತುಹಲವು ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ರಾತ್ರಿಗಿಂತ ಹಗಲು ಹೆಚ್ಚಾದ ಈ ಯುರೋಪ್ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬಹು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಿನದಾಗಿದೆ. ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ರೈಲು, ಬಸ್ಸುಗಳು, ಜನರೇ ಏನೇನೋ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಂಚರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಸೌಹಾರ್ದದ, ಸ್ನೇಹದ, ಆದರದ ನೆರವು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದಲೂ ಉಂಟು. ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಲ್ಲೂ ಉಂಟು ಎನ್ನುವ ಮೊಕಾಶಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪೊಲೀಸರ ಸ್ನೇಹಮಯ ವೃತ್ತಿಪರತೆ, ಚುರುಕುತನವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಕಾಲಾವಧಿ ಸಾಲದೇ ಹೋದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತ ಮೊಕಾಶಿ ಹೇಳಿದ್ದು: "ಭಾಷಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಇದೆ; ಹಲವು ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆ ತೀವ್ರ ದುಬಾರಿ; ಇಟಲಿಯ ನೀರು ಅಪಾಯಕಾರಿ. ಹೆಚ್ಚು ಎನ್ನುವುದಾದ ಚಳಿ; ಆದರೂ ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಂಡದ್ದು ಅಪಾರ ಗೌರವ. ಸಹೃದಯತೆಯ ಜನರ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವಾಗ ನಿಜಕ್ಕೂ ಆನಂದವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಸಿರು ರಾಶಿಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಂಪು ಇದೆ. ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಬಳಕೆ ಬೆಚ್ಚು. ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಾಳೆ ದಟ್ಟವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ದಿನ ಬಳಕೆಗೊಂದು ಕಾರು ವಾರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೀಗೆ ಓಡಾಟದ ಸೌಲಭ್ಯದ ಅವರ ಜೀವನಶೈಲಿ ನೇರ, ಮುಕ್ತ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ ಮೊಕಾಶಿ.

ಲಂಡನ್‌ನ ಟುನ್ಸಾಡ್ ವ್ಯಾಕ್ಸ್ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಫ್ಯಾಂಟು ಐಲಾಂಡ್ ಐಫೆರ್ ಟವರ್, ಡಿಸ್ನಿಲ್ಯಾಂಡ್, ಡಿಸ್ನಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಇಟಲಿಯ ವೀನಾ, ವೆನಿಸ್ ನಗರದ ಜಲಾಧಾರಿತ ಸಾರಿಗೆ, ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲ್ಯಾಂಡಿನ ಹಿಮಾಚ್ಛಾದಿತ ಪರ್ವತ ಪಂಕ್ತಿ, ಜರ್ಮನಿಯ ಟುಲೀಪ್ ಗಾರ್ಡನ್ ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಅದ್ಭುತ ಸ್ಥಳಗಳ ವೀಕ್ಷಣೆ, ಮೇಲಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಸಾರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಗಳ ಓಡಿದ್ದೇ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಪ್ರವಾಸ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿತ್ತೆನ್ನುವ ಮಿ|| ಮೊಕಾಶಿ ಒಂದೊಂದು ವೀಕ್ಷಣಾ ವಿಶೇಷವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋದಾಗ ಅನ್ನಿಸದಿದ್ದರೆ 'ಇಂತಹ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?' ಎಂದು.

(ಸಶೇಷ)